

Гусєва Влада Олександрівна,
доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри
криміналістики, судової експертології та домедичної
підготовки ХНУВС, м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0001-8614-1573

УСТАНОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИЧИН ТА УМОВ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

У статті розглянуто основні проблеми, що унеможливають здійснення криміналістичної профілактики кримінальних правопорушень, учинених проти працівників правоохоронних органів, а також запропоновано певні рекомендації щодо їх вирішення. Визначено, що доцільним є розроблення окремого закону, у якому мають бути визначені об'єкти та суб'єкти криміналістичної профілактики, причини та умови вчинення злочинів, а також методи та засоби їх профілактики. Детально розглянуто вказані категорії на прикладі злочинів проти працівників правоохоронних органів.

Ключові слова: злочин, криміналістична профілактика, причина, умова, правоохоронний орган, поліцейський.

Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності є досить поширеними, їх питома вага в загальній сукупності облікованих кримінальних правопорушень у 2019 р. становила 0,31 %, а у 2020 р. – 0,4 % [1].

Особливу небезпеку серед них становлять злочини, вчинення яких пов'язане із посяганнями на права та законні інтереси працівників правоохоронних органів, перешкоджанням їх професійній діяльності. Серед них зокрема: опір працівникові правоохоронного органу (ч.ч. 2, 3 ст. 342 Кримінального кодексу України), погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України), умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу (ст. 347 КК України), посягання на життя працівника правоохоронного органу (ст. 348 КК України), захоплення працівника правоохоронного органу як заручника (ст. 349 КК України), самовільне присвоєння владних повноважень, пов'язане з використанням форменого одягу чи службового посвідчення працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 353 КК України).

Учинення цих злочинів безпосередньо впливає на можливість реалізації потерпілими, тобто працівниками правоохоронних органів, покладених на них правоохоронних функцій. Через це актуалізується потреба не просто забезпечення ефективного їх розслідування, але й профілактики.

Криміналістична профілактика завжди була та залишається дискусійною темою у наукових колах. Це обумовлено тим, що до прийняття Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України 2012 р. на слідчого покладалася обов'язок виявлення причин та умов, які сприяли вчиненню злочинів. Водночас

чинний КПК України таких положень не містить, через що деякі учені наголошують на необхідності реформування кримінального процесуального законодавства у контексті закріплення обов'язку щодо здійснення профілактики злочинів [2; 3]. Точаться з цього приводу дискусії і серед учених-криміналістів, адже дехто наголошує на тому, що заключним елементом у структурі криміналістичної методики має бути криміналістична профілактика [4, с. 126], а дехто не виокремлює її в структурі криміналістичної методики.

Ми дотримуємось позиції тих учених, які наголошують, що криміналістична профілактика має бути одним із завдань, що покладається на органи досудового розслідування, а також інших учасників кримінального провадження. При цьому запровадженню таких законодавчих змін має передувати ретельне вивчення основних проблем, що виключають можливість ефективного її запровадження та реалізації. Саме завдяки такому підходу буде обрано найбільш оптимальний механізм, здатний ефективно функціонувати.

Метою статті є визначення основних проблем, що унеможливають здійснення криміналістичної профілактики злочинів, учинених проти працівників правоохоронних органів, а також відповідних рекомендацій щодо їх усунення.

Основною проблемою неможливості забезпечення криміналістичної профілактики наразі є відсутність відповідних нормативних положень. Прийняття тієї законодавчої моделі, що існувала до прийняття чинного КПК України, не відповідає сучасним потребам, адже окрім установа причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів, на законодавчому рівні слід визначити ще й об'єкти криміналістичної профілактики, суб'єктів, уповноважених на її здійснення, а також відповідні заходи та методи, спрямовані на усунення виявлених причин та умов. Пропонуємо дослідити визначені нами аспекти на прикладі злочинів, учинених проти працівників правоохоронних органів.

Об'єктами криміналістичної профілактики є конкретні особи, стосовно яких доцільно її здійснювати. Безпосереднім об'єктом криміналістичної профілактики досліджуваних нами злочинів може бути:

1) особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні злочину проти працівника правоохоронного органу (ч.ч. 2, 3 ст. 342, ст. 345, ст.ст. 347–349, ч. 2 ст. 353 КК України);

2) особа, яку було засуджено за вчинення злочину проти працівника правоохоронного органу;

3) особа, яку звільнено від кримінальної відповідальності за вчинення злочину проти працівника правоохоронного органу з не реабілітуючих обставин;

4) особа, яка має не зняту та не погашену у передбаченому законом порядку судимість за вчинення злочину проти працівника правоохоронного органу;

5) особа, відносно якої здійснюється адміністративний нагляд;

6) особа, відносно якої прийнято рішення про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким.

Таким чином, об'єктами криміналістичної профілактики злочинів проти працівників правоохоронних органів є особи, які мають досвід вчинення злочинів зазначеної категорії.

Щодо суб'єктів, яких слід уповноважити на здійснення криміналістичної профілактики, то ми вважаємо, що найвагомішу роль у цьому процесі відіграватиме слідчий, адже він безпосередньо здійснює розслідування, а отже, самостійно установлює причини та умови, що сприяли вчиненню відповідного злочину, психотип підозрюваного, його мотиви та мету вчиненого діяння тощо.

Водночас, ураховуючи вагому роль прокурора під час розслідування, зокрема, той факт, що він погоджує повідомлення про підозру, клопотання про обрання заходів забезпечення кримінального провадження та запобіжних заходів, ми вважаємо, що криміналістичну профілактику як на стадії досудового розслідування, так і судового провадження може здійснювати і прокурор. Більш того, реалізацію окремих заходів криміналістичної профілактики слід доручати працівникам оперативних підрозділів.

Окремі заходи останні можуть здійснювати під час виконання доручень слідчого на проведення слідчих (розшукових) дій. Взагалі слід наголосити, що будь-яка діяльність правоохоронців, пов'язана із взаємодією з громадянами, зменшує у останніх показник ризику злочинності, підвищує їх рівень довіри до населення, особливо у населених пунктах, які є віддаленими від станцій поліції [5, с. 73; 6, с. 531].

Окрему діяльність у контексті криміналістичної профілактики можуть здійснювати судові експерти. Зокрема, досвід останніх може бути використаний у підготовці звітів щодо узагальнення найбільш поширених причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів проти працівників правоохоронних органів. Підтримуємо позицію Н.Є. Філіпенко, О.П. Угровецького, О.В. Шарипової, які вказують, що профілактична діяльність судово-експертних установ України повинна здійснюватися:

- при виконанні експертиз у конкретних кримінальних, адміністративних або цивільних справах;
- шляхом узагальнення експертної та судово-слідчої практики;
- у процесі наукових досліджень з проблем експертної профілактики;
- шляхом надання на основі спеціальних знань науково-практичної допомоги державним органам і громадським організаціям у виявленні обставин, що сприяють вчиненню злочинів тощо [7, с. 159].

Недооціненим, на нашу думку, у контексті криміналістичної профілактики є роль працівників органів та установ виконання покарань. Це обумовлено тим, що вони можуть клопотати про прийняття рішення щодо умовно-дострокового звільнення від відбування покарання або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким. Крім того, профілактичну діяльність вони можуть здійснювати шляхом профілактичних бесід з особами, засудженими до обмеження чи позбавлення волі. На підставі викладеного, працівники органів та установ виконання покарань, на нашу думку, також належать до суб'єктів криміналістичної профілактики.

Крім того, ураховуючи, що рішення про обрання відносно особи запобіжного заходу або заходу забезпечення кримінального провадження приймає слідчий суддя, а щодо виду та розміру покарання – суд, то до суб'єктів криміналістичної профілактики проти працівників правоохоронних органів слід відносити і суддів.

Таким чином, ми визначили суб'єктів, яких слід уповноважити на здійснення криміналістичної профілактики злочинів, у тому числі, й тих, що посягають на працівників правоохоронних органів. Пропонуємо визначити, які причини та умови сприяють учиненню злочинів, що досліджуються нами, а також заходи, яких слід вживати для їх усунення.

Причини вчинення злочинів – це фактори, що нерозривно пов'язані із мотиваційною сферою особистості, тобто злочинця. Мотивом вчинення досліджуваних нами злочинів є перешкодження професійній діяльності потерпілих та помста за таку діяльність. Своєю чергою під умовами розуміють зовнішні обставини, які і привели у дію вказані причини.

Досліджуючи причини вчинення опору працівникові правоохоронного органу, слід зазначити, що мотив не є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони цього складу злочину, у зв'язку з чим окремих заходів для їх встановлення слідчими наразі не проводиться. За результатами проведеного нами дослідження матеріалів слідчо-судової практики, ми дійшли висновку, що учинення цього злочину обумовлено бажанням винного уникнути відповідальності чи затримання, бажанням перешкодити затриманню іншої особи, ухилитися від виконання законних вимог правоохоронців, рідше бажанням принизити працівника правоохоронного органу і, таким чином, самоствердитися на його фоні, чи бажанням продемонструвати зневажливе ставлення до норм закону тощо.

Визначаючи умови, що сприяють вченню досліджуваних нами злочинів, слід наголосити, що рівень довіри населення до працівників правоохоронних органів є невисоким. Саме цей фактор деякою мірою обумовлює низьким рівень розкриття злочинців та негативно впливає на можливість взаємодії правоохоронних органів з громадянами підприємства, установами, організаціями тощо.

Аналіз праць зарубіжних вчених, які зосереджували свої зусилля у напрямі виявлення факторів, які знижують рівень довіри громадськості до такого правоохоронного органу, як поліція, дозволив нам дійти висновку, що на це впливають:

- 1) низький рівень згуртованості громади;
- 2) страх перед злочинністю [8];
- 3) соціальні проблеми, такі як: бідність, безробіття [9; 10, с. 25], високий рівень алкозалежних та наркозалежних громадян;
- 4) ненадання належної допомоги та підтримки жертвам злочинів [11, с. 685].

У контексті нашого дослідження слід зазначити, що наведені причини обумовлюють низький рівень правової культури та правової свідомості громадян, що призводить до підвищення кількості злочинів проти правоохоронців.

Визначаючись із причинами опору, до них слід також віднести: низький рівень довіри населення до окремих правоохоронних органів; низький рівень життя; пропаганда зневажливого ставлення до органів правопорядку у суспільстві окремими особами (блогерами, інфлюенсерами тощо).

Опір працівникові правоохоронного органу є найпоширенішим кримінальним правопорушенням серед тих, що посягають на авторитет органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності, у зв'язку з чим існує нагальна потреба їх профілактики. Визначаючи суб'єктів криміналістичної профілактики зазначеного злочину, доцільно наголосити на вагомому значенні слідчого, оперативних

працівників, прокурорів, представників органів та установ виконання покарань, слідчих суддів і суддів. Судові експерти у профілактиці опору працівникам правоохоронних органів відіграють мінімальну роль, адже більшість цих кримінальних правопорушень не передбачає застосування спеціальних знань, а отже, і залучення судових експертів. Виняток становлять ті види опору, які пов'язані із застосуванням насильства.

Висловлення погроз або вчинення насильства щодо працівника правоохоронного органу чи посягання на його життя завжди вчиняється у зв'язку з виконанням потерпілим його службових обов'язків. Вчинення цих злочинів завжди передбачає завдання шкоди фізичному чи психічному здоров'ю потерпілого. На жаль, ці кримінальні правопорушення також є досить поширеними за своєю чисельною кількістю, що актуалізує потребу їх профілактики. При цьому насильство щодо працівника правоохоронного органу досить часто вчиняється у сукупності з опором, у зв'язку з чим причини та умови, що сприяють їх вчиненню, є аналогічними до тих, що визначені нами під час дослідження опору працівникам правоохоронних органів.

Посягання на життя працівників правоохоронних органів переважно відбуваються під час затримання чи переслідування злочинців, які вчинили тяжкі чи особливо тяжкі злочини. Метою їх вчинення є бажання особи уникнути кримінальної відповідальності. До вчинення посягань схильні особи з асоціальною поведінкою, які неодноразово засуджувались за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів. Саме така поведінка, а також відсутність у особи соціальних цінностей є причинами вчинення посягань на життя працівників правоохоронних органів.

На відміну від опору, суб'єктами криміналістичної профілактики погроз, насильства щодо працівників правоохоронних органів чи посягань на життя зазначених суб'єктів виступають ще й судові експерти. Обумовлено це тим, що способи вчинення цих кримінальних правопорушень можуть бути досить різноманітними: застосування холодної чи вогнепальної зброї, вибухових пристроїв тощо. У результаті аналізу слідчо-судової практики нами встановлено, що під час розслідування посягань на життя працівників правоохоронних органів у середньому призначалось від 2-х до 4-х судових експертиз.

Причинами вчинення захоплення працівника правоохоронного органу як заручника є реалізація корисливих мотивів або намір уникнути настання кримінальної відповідальності, шляхом примушування державних чи інших установ до вчинення або утримання від вчинення певних дій під умовою звільнення заручника.

Умовами вчинення зазначеного кримінального правопорушення, окрім вище зазначених, є висока корупційна складова серед окремих представників правоохоронних органів; підвищена криміногенна обстановка у суспільстві; високий рівень незаконного обігу вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових пристроїв тощо.

Окрім цього, умовами вчинення погроз або насильства щодо працівників правоохоронних органів, посягань на їх життя чи захоплення в якості заручників є низький рівень фізичної підготовки. Підтримуємо позицію норвезьких учених, які на прикладі поліцейських наголошують, що навчальна діяльність у поліцейській службі в основному спрямована на щоденну роботу поліції та нормальні надзвичайні

ситуації, і недостатньо готує поліцейських та командирів до подолання великих нових криз та стресових ситуацій [12, с. 70]. Про аналогічну проблему вказують й американські та корейські вчені, які наголошують, що для офіцерів, які працюють у районах із високим рівнем злочинності, потрібна посилена підготовка та нагляд [13, с. 491; 14]. Наведені тези актуальні і в наших реаліях, адже потерпілими від злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності, що пов'язані з посяганнями на життя та здоров'я, у 85 % стають особи, уповноважені на боротьбу зі злочинністю: працівники патрульної поліції, поліцейські офіцери громади, працівники оперативних підрозділів та слідчі. У зв'язку з цим найбільш ефективним заходом не тільки протидії, а й профілактики злочинів проти працівників правоохоронних органів є високий рівень фізичної підготовки працівників цих органів.

Умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу передбачає реалізацію бажання помститися за виконання працівником правоохоронного органу службових обов'язків шляхом заподіяння майнової шкоди внаслідок учинення дій, спрямованих на знищення чи пошкодження його майна. Предметом посягання може бути як рухоме, так і нерухоме майно. Аналіз слідчої судової практики свідчить, що посягання на нерухоме майно досі не вчинялись, а найбільш поширеним предметом учинення цього злочину є транспортні засоби. Це обумовлено тим, що більшість правоохоронців у службових цілях використовують власні транспортні засоби, а тому встановити майбутній предмет посягання злочинцем не має перешкоди. При цьому безпосередньою причиною вчинення цього злочину стає бажання помсти за професійну діяльність потерпілого.

Велика кількість посягань на майно вчиняється за допомогою вибухових пристроїв та бойових припасів, зокрема, із використанням ручних гранат. Таким чином, однією з умов, що сприяє вчиненню посягань на майно, є високий рівень незаконного обігу вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових пристроїв тощо.

Самовільне присвоєння владних повноважень, пов'язане з використанням форменого одягу чи службового посвідчення працівника правоохоронного органу, завжди вчиняється у сукупності з іншими кримінальними правопорушеннями, зокрема проти власності. Присвоєння владних повноважень не є прямим мотивом винного, воно має допоміжний характер у реалізації іншого злочинного наміру, однак опосередковано це кримінальне правопорушення впливає на зниження рівня довіри до окремих правоохоронних органів чи конкретних їх представників.

Умовами вчинення зазначеного злочину є недостатня обізнаність окремих представників населення щодо повноважень працівників правоохоронних органів, порядку використання ними форменого одягу, знаків розрізнення, службових посвідчень тощо.

Визначаючись з конкретними заходами щодо профілактики злочинів, вчинених проти правоохоронців, слід наголосити, що розробити суто криміналістичні методи та засоби досить складно, адже більшість умов є соціальними, а причини, які обумовлені мотиваційною сферою злочинців, пов'язані з необхідністю підвищення рівня правової культури та правової свідомості громадян, підвищення авторитету правоохоронних органів.

Пропонуємо визначити методи та засоби профілактики, які, на нашу думку, доцільно вживати для профілактики злочинів проти працівників правоохоронних органів. До них ми відносимо:

1) вивчення слідчої, судової та експертної практики для виявлення причин та умов учинення злочинів проти працівників правоохоронних органів;

2) взаємодію правоохоронних органів з громадськістю для підвищення правової культури та правової свідомості громадян, а також підвищення довіри останніх до правоохоронців шляхом проведення профілактичних бесід, інформаційних заходів, спільних патрулювань місцевості з метою забезпечення публічної безпеки та публічного порядку;

3) взаємодію зі ЗМІ щодо поширення результатів діяльності працівників правоохоронних органів та, таким чином, підвищення їх авторитету;

4) підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення правоохоронних органів;

5) забезпечення навчальних занять щодо підвищення рівня фізичної підготовки працівників правоохоронних органів, а також розвитку навичок стресостійкості та екстремально-психологічної підготовки;

6) проведення досудового розслідування злочинів цієї категорії із дотриманням процесуальної форми, зокрема, своєчасного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення, обрання запобіжних заходів, затримання, недопущення непрягнення винних осіб до кримінальної відповідальності в міру їхньої вини.

Отже, за результатами аналізу чинних нормативно-правових актів та наукових праць учених у цьому дослідженні здійснено спробу визначення основних проблем, що виникають у питаннях криміналістичної профілактики злочинів проти працівників правоохоронних органів, а також ефективні способи їх вирішення.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що відсутність нормативних положень, які б урегульовували діяльність щодо профілактики кримінальних правопорушень, є основною проблемою, що унеможливує ефективне здійснення цієї діяльності. Профілактика злочинів проти працівників правоохоронних органів має вагомe значення, адже сприяє зниженню рівня злочинності та підвищенню авторитету правоохоронних органів у суспільстві, а отже, позитивно впливатиме і на хід розслідування кримінальних правопорушень інших категорій.

Вирішення зазначеної проблеми можливе шляхом розроблення відповідного закону, який має містити положення щодо: об'єктів криміналістичної профілактики, суб'єктів криміналістичної профілактики, відповідних заходів та методів здійснення криміналістичної профілактики, засад співпраці суб'єктів криміналістичної профілактики та громадян, підприємств, установ, організацій тощо.

Об'єктами криміналістичної профілактики злочинів, учинених проти працівників правоохоронних органів, є: особи, яким повідомлено про підозру у вчиненні злочинів проти працівників правоохоронних органів (ч.ч. 2, 3 ст. 342, ст. 345, ст.ст. 347–349, ч. 2 ст. 353 КК України); особи, яких було засуджено за вчинення злочинів проти працівників правоохоронних органів; особи, яких звільнено від кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти працівників правоохоронних органів з nereабілітуючих обставин; особи, які мають не

зняту та не погашену у передбаченому законом порядку судимість за вчинення злочинів проти працівників правоохоронних органів.

Суб'єктами криміналістичної профілактики досліджуваних нами злочинів є слідчі, оперативні працівники, прокурори, працівники органів та установ виконання покарань, судові експерти та судді, які здійснюють судовий розгляд цих кримінальних проваджень.

До причин учинення злочинів проти працівників правоохоронних органів є: бажання винного перешкодити професійній діяльності потерпілих та помста за таку діяльність, а також уникнути відповідальності, затримання, перешкодити затриманню іншої особи, ухилитися від виконання законних вимог правоохоронців тощо.

До умов учинення досліджуваних злочинів належать: соціальні причини, що обумовлюють низький рівень довіри населення до працівників правоохоронних органів, низькі рівні правової культури та правової свідомості громадян; пропаганда зневажливого ставлення до органів правопорядку у суспільстві окремими особами (блогерами, інфлюенсерами тощо); високий рівень незаконного обігу вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових пристроїв тощо.

Ефективними засобами та методами профілактики злочинів проти працівників правоохоронних злочинів є:

- 1) вивчення слідчої, судової та експертної практики для виявлення причин та умов вчинення злочинів проти працівників правоохоронних органів;
- 2) забезпечення взаємодії правоохоронних органів з громадськістю;
- 3) забезпечення взаємодії правоохоронних органів зі ЗМІ;
- 4) підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення правоохоронних органів;
- 5) підвищення рівня фізичної підготовки працівників правоохоронних органів, а також розвитку навичок стресостійкості та удосконалення екстремально-психологічної підготовки;
- 6) проведення ефективного досудового розслідування злочинів цієї категорії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Статистична інформація за 2011–2020 роки. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat> (дата звернення: 09.07.2021).
2. *Рось А., Балац Р.* Запобігання кримінальним правопорушенням як одне із завдань кримінального судочинства. *Право і безпека*, 2020. № 4 (79). С. 86–91.
3. *Голіна В.В., Шрамко С.С.* Слідчо-судова профілактика як складова частина стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів (de lege ferenda). *Питання боротьби зі злочинністю*, 2019. № 38. С. 23–34.
4. *Шевчук В.М.* Проблеми формування та удосконалення криміналістичних методик. *Proceedings of the 5 th International Scientific and Practical Conference “Challenges in Science of Nowadays”* (July 16–18, 2020). Washington, USA: EnDeavours Publisher, 2020. С. 119–127.
5. *Montolio, D., Planells-Struse, S.* (2015). When police patrols matter. the effect of police proximity on citizens' crime risk perception. *Journal of Economic Psychology*, 50, 73–93.
6. *Misra, A.K.* (2014). Modeling the effect of police deterrence on the prevalence of crime in the society. *Applied Mathematics and Computation*, 237, 531–545.
7. *Філіпенко Н.Є., Узровецький О.П., Шаранова О.В.* Теоретичні основи експертної профілактики: поняття та завдання. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*, 2019. № 20. С. 151–162.

8. *Baek, H., Han, S., Seepersad, R.* (2020). Why do people's complaints still fall on the police? Confidence in the police in Trinidad and Tobago. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 60, 100360.
9. *Arisukwu, O., Igbulekwe, C., Oye, J., Oyeyipo, E., Asamu, F., Rasak, B., Oyekola, I.* (2020). Community participation in crime prevention and control in rural Nigeria. *Heliyon*, 06(9).
10. *Kwak, H., Dierenfeldt, R., McNeeley, S.* (2019). The code of the street and cooperation with the police: Do codes of violence, procedural injustice, and police ineffectiveness discourage reporting violent victimization to the police? *Journal of Criminal Justice*, 60, 25–34.
11. *Boonderm, N., Suriyanratakorn, D., Sangpueng, S., Wongvoravivat, C., & Waiyawuth, W.* (2019). Utilization of the cifs dna database to monitor recidivism. *Forensic Science International: Genetics Supplement Series*, 7(1), 685–687.
12. *Sommer, M., Nja, O., & Lussand, K.* (2017). Police officers' learning in relation to emergency management: A case study. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 21, 70–84.
13. *Lee, H., Vaughn, M. S., Lim, H.* (2014). The impact of neighborhood crime levels on police use of force: An examination at micro and meso levels. *Journal of Criminal Justice*, 42(6), 491–499.
14. *Cho, J. T., Park, J.* (2021). Exploring the effects of various types of stressors on the physical and mental health symptoms of police officers in South Korea. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 67, 100494.

REFERENCES

1. Statystychna informatsiia za 2011–2020 roky. “Statistical Information for 2011–2020”. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat> (Date of Application: 09.07.2021) [in Ukrainian].
2. *Ros, A.V., Balats, R.M.* (2020) Zapobihannia kryminalnym pravoporushenniam yak odne iz zavdan kryminalnoho sudochynstva. “Prevention of Criminal Offenses as One of the Tasks of Criminal Proceedings”. *Law and Safety* 4 (79), 86–91. doi: <https://doi.org/10.32631/pb.2020.4.13> [in Ukrainian].
3. *Golina, V.V., Shramko S.S.* (2019) Slidcho-sudova profilaktyka yak skladova chastyna stratehii zmeshennia mozhylostei vchynennia zlochyniv (de lege ferenda). “Investigative and Court Prophylactics as a Part of the Crime Reducing Strategy (de lege ferenda)”. *Issues of Crime Prevention* 38, 23–34. doi: 10.31359/2079 6242 2019 38 23 [in Ukrainian].
4. *Shevchuk, V.M.* (2020) Problemy formuvannia ta udoskonalennia kryminalistychnykh metodyk “Problems of formation and improvement of certain criminal methods”. *Proceedings of the 5 th International Scientific and Practical Conference “Challenges in Science of Nowadays”* (Washington, July 16–18, 2020). USA: Washington, EnDeavours Publisher. P. 119–127 [in Ukrainian].
5. *Montolio, D., Planells-Struse, S.* (2015) When police patrols matter, the effect of police proximity on citizens' crime risk perception. *Journal of Economic Psychology*, 50, 73–93. URL: <https://doi.org/10.1016/j.joep.2015.06.008> [in English].
6. *Misra, A.K.* (2014) Modeling the effect of police deterrence on the prevalence of crime in the society. *Applied Mathematics and Computation* 237, 531–545. doi.org/10.1016/j.amc.2014.03.136 [in English].
7. *Filipenko, N.Ye., Uhrovetskyi, O.P., Sharapova, O.V.* (2019) Teoretychni osnovy ekspertnoi profilaktyky: poniattia ta zavdannia. “Theoretical Bases of Expert Prevention: Concept and Tasks”. *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics* 20, 151–162. doi: <https://doi.org/10.32353/khrife.2.2019.11> [in Ukrainian].
8. *Baek, H., Han, S., Seepersad, R.* (2020) Why do people's complaints still fall on the police? Confidence in the police in Trinidad and Tobago. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 60, 100360. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijlcrj.2019.100360> [in English].
9. *Arisukwu, O., Igbulekwe, C., Oye, J., Oyeyipo, E., Asamu, F., Rasak, B., Oyekola, I.* (2020) Community participation in crime prevention and control in rural Nigeria. *Heliyon*, 06(9). doi: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05015> [in English].
10. *Kwak, H., Dierenfeldt, R., McNeeley, S.* (2019) The code of the street and cooperation with the police: Do codes of violence, procedural injustice, and police ineffectiveness discourage reporting violent victimization to the police? *Journal of Criminal Justice*, 60, 25–34. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2018.11.001> [in English].
11. *Boonderm, N., Suriyanratakorn, D., Sangpueng, S., Wongvoravivat, C., & Waiyawuth, W.* (2019) Utilization of the database to monitor recidivism. *Forensic Science International: Genetics Supplement Series*, 7(1), 685–687. doi: <https://doi.org/10.1016/j.fsigs.2019.10.138> [in English].
12. *Sommer, M., Nja, O., Lussand, K.* (2017) Police officers' learning in relation to emergency management: A case study. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 21, 70–84. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2016.11.003> [in English].

13. *Lee, H., Vaughn, M. S., Lim, H.* (2014) The impact of neighborhood crime levels on police use of force: An examination at micro and meso levels. *Journal of Criminal Justice*, 42(6), 491–499. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2014.09.003> [in English].

14. *Cho, J. T., Park, J.* (2021) Exploring the effects of various types of stressors on the physical and mental health symptoms of police officers in South Korea. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 67, 100494. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijlcj.2021.100494> [in English].

UDC 343.98

Husieva Vlada,
Doctor Sci. (Law), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Criminalistics,
Forensic Science and Pre-Medical Care, Kharkiv National University
of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-8614-1573

ESTABLISHMENT IN THE PROCESS OF PRE-TRIAL INVESTIGATION OF THE CAUSES AND CONDITIONS CONTRIBUTING THE COMMISSION OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST LAW ENFORCEMENT OFFICERS

Research article discusses the main problems that exclude the possibility of the implementation of forensic prevention of crimes committed against law enforcement officers, and also offers some recommendations for their solution. In particular, it is noted that the impossibility of carrying out forensic prevention is due to the lack of a legislative mechanism that would regulate such activities. It has been established that the prevention of those who infringe on the rights of law enforcement officials plays an important role in the prevention of crimes, because it is they who are entrusted with the implementation of the law enforcement function. Theoretical basis for this study was the provisions of the current criminal procedural legislation, as well as studies of domestic and foreign scientists, in which the problems of forensic prevention, the reasons and conditions conducive to the commission of crimes were studied. The scientific novelty of the research lies in the fact that, based on the results of the analysis of the current regulatory legal acts and the works of domestic and foreign scientists, the objects and subjects of forensic prevention of crimes committed against law enforcement officers, the reasons and conditions conducive to the commission of crimes of this category, as well as methods and means of their prevention. The position on the need to carry out forensic prevention of crimes, including those committed against law enforcement officers, has been substantiated. It is emphasized the need to develop a separate law, which should define the objects and subjects of forensic prevention, the reasons and conditions for the commission of crimes, methods and means of their prevention, the principles of an interaction between the subjects of forensic prevention and citizens, enterprises, institutions, organizations. These elements have been identified using the example of crimes against law enforcement officers.

Keywords: crime, forensic prevention, reason, condition, law enforcement body, police.

Отримано 12.10.2021